

Miejsce
na naklejkę
z kodem szkoły

dysleksja

**PRÓBNY EGZAMIN
MATURALNY
Z WIEDZY
O SPOŁECZEŃSTWIE
POZIOM PODSTAWOWY**

Czas pracy 120 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 14 stron (zadania 1 – 23). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania zadań zamieść w miejscu na to przeznaczonym.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
6. Wypełnij tę część karty odpowiedzi, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
7. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Zamaluj ■ pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊙ i zaznacz właściwe.

Życzymy powodzenia!

**LISTOPAD
ROK 2006**

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie
100 punktów

**Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--

**KOD
ZDAJĄCEGO**

W zadaniach 1 – 7 zakreśl prawidłową odpowiedź.

Zadanie 1. (1 pkt)

Proces przystosowania jednostki do życia społecznego, polegający na przyswajaniu wzorców kulturowych nazywamy

- A) demokratyzacją.
- B) stratyfikacją.
- C) socjalizacją.
- D) reedukacją.

Zadanie 2. (1 pkt)

Do pierwszej generacji praw człowieka należy prawo do

- A) korzystania z dóbr kultury.
- B) opieki socjalnej.
- C) zawierania związków partnerskich.
- D) wolności sumienia.

Zadanie 3. (1 pkt)

Nazwa państwa Rzeczpospolita Polska została przyjęta przez Sejm w roku

- A) 1988.
- B) 1989.
- C) 1990.
- D) 1991.

Zadanie 4. (1 pkt)

Traktaty Rzymskie z 25 marca 1957 roku powołały do życia

- A) Europejski Program Odbudowy.
- B) Europejską Wspólnotę Gospodarczą.
- C) Europejską Wspólnotę Węgla i Stali.
- D) Radę Europy.

Zadanie 5. (1 pkt)

Islamska fundamentalistyczna organizacja terrorystyczna działająca głównie na terenie Autonomii Palestyńskiej nazywa się

- A) Al Kaida.
- B) Bractwo Muzułmańskie.
- C) Hamas.
- D) Tupamaros.

Zadanie 6. (1 pkt)

***Vacatio legis* oznacza**

- A) czas, jaki upływa między przedłożeniem uchwalonej ustawy do podpisania prezydentowi a jej podpisaniem.
- B) czas, jaki upływa od momentu złożenia projektu ustawy w Sejmie do jego pierwszego czytania.
- C) okres między dniem ogłoszenia ustawy a dniem jej wejścia w życie.
- D) okres między uchwaleniem ustawy przez Sejm a jej rozpatrzeniem przez Senat.

Zadanie 7. (1 pkt)

Nadzór nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych w zakresie orzekania sprawuje w Polsce

- A) Naczelny Sąd Administracyjny.
- B) Najwyższa Izba Kontroli.
- C) Sąd Najwyższy.
- D) Trybunał Konstytucyjny.

Zadanie 8. (4 pkt)

Opisanym zasadom ustrojowym demokratycznego państwa prawnego przyporządkuj właściwe określenia.

- 1. Zasada pluralizmu politycznego
- 2. Zasada trójpodziału władzy
- 3. Zasada praworządności
- 4. Zasada suwerenności narodu
  - A) Najwyższa władza zwierzchnia należy do ogółu obywateli.
  - B) Zobowiązanie do stosowania prawa, przestrzegania prawa i działanie na mocy prawa przez wszystkich uczestników życia publicznego.
  - C) Uczestnictwo w życiu publicznym różnorodnych sił politycznych konkurujących ze sobą.
  - D) Wyodrębnienie trzech obszarów kompetencji władzy publicznej i realizowanie każdej z nich przez inny zespół organów.
  - E) Zasadniczą rolę odgrywa konstytucja regulująca podstawowe kwestie dla państwa i społeczeństwa.

Odp.: 1. .... 2. .... 3. .... 4. ....

Zadanie 9. (4 pkt)

Przyporządkuj nazwy doktryn politycznych (1- 5) do zamieszczonych niżej opisów (A – D), np. E – 6.

*1. anarchizm, 2. chrześcijańska demokracja, 3. konserwatyzm, 4. liberalizm,
5. socjaldemokracja*

A) Przyjmuje, że najwyższą wartością jest jednostka ludzka i jej szczęście, a jedyną granicą wolności człowieka jest wolność innych ludzi. Uznaje równość wszystkich ludzi w sensie równego prawa do wolności. Kładzie nacisk na wolność dysponowania własnością. Zakłada ograniczenie działalności państwa do zapewnienia praw jednostki oraz zapewnienia bezpieczeństwa. Przeciwstawia się ingerencji państwa w sprawy moralne i decydowanie o dobru obywateli.

B) Zakłada budowę sprawiedliwego ładu społecznego uwzględniającego dobro i godność osoby ludzkiej. Uznaje zasadę solidaryzmu społecznego, pomocniczości i dobra wspólnego. Przyjmuje, że własność prywatna jest najlepszym, bo skutecznym gwarantem wolności i niezależności człowieka. Dopuszcza inne uspołecznione formy własności, jeśli tylko będą one służyły człowiekowi. Szczególną rolę przypisuje pracy ludzkiej, akcentując godność człowieka pracującego i przeciwstawiając się traktowaniu pracy wyłącznie jako towaru. Państwo powinno rozpoznać podmiotowość rodziny jako podstawy życia społecznego.

C) Odwołuje się do poszanowania tradycji i uznanych zasad moralnych. Krytykując rewolucję i gwałtowne zmiany, przeciwstawia im powolne, naturalne przemiany ewolucyjne. Zakłada nieufność wobec egalitaryzmu i uniformizmu, połączoną z przekonaniem, że istnienie hierarchii warstw i grup społecznych a także elit rządzących jest nieodłącznym elementem ładu społecznego. Przyjmuje przekonanie, że własność i wolność są nierozdzielne, krytykując programy nacjonalizacji i kolektywizacji.

D) Opiera się na idei uspołecznienia środków produkcji (ziemi, maszyn i surowców), tak aby służyły one wszystkim w jednakowym stopniu. Uznaje za niesprawiedliwe społeczeństwo, w którym o pozycji jednostki decyduje własność. Kładzie nacisk na uzupełnienie praw obywatelskich i politycznych prawami społecznymi i ekonomicznymi. Przyjmuje, że równości wobec prawa musi towarzyszyć wyrównywanie dysproporcji majątkowych. Zakłada aktywny udział państwa w procesach gospodarczych i opiekuńczą politykę społeczną.

Odp.: A - ..... B - ..... C - ..... D - .....

Zadanie 10. (2 pkt)

Podaj dwa – inne niż obszar lądowy – wymiary przestrzeni, które prawnie należą do terytorium współczesnych państw.

.....

Zadanie 11. (2 pkt)

Do opisanych mechanizmów systemów demokratycznych dopisz właściwą nazwę formy demokracji.

A) Podstawowe decyzje na szczeblu lokalnym są podejmowane w głosowaniach obywateli mieszkających na danym terytorium (np. wybór prezydenta).

demokracja .....

B) Akty regulujące sprawy społeczne, gospodarcze i ustrojowe są uchwalane w specjalnej procedurze przez wyłanianych w wyborach bezpośrednich przedstawicieli społeczeństwa (np. uchwalanie budżetu).

demokracja .....

Zadanie 12. (3 pkt)

Uzupełnij luki, wpisując nazwę normy.

A) Związana jest z tradycją (np. obchodzenie świąt), przekazywana z pokolenia na pokolenie, może być spisana, nieprzestrzeganie jej może powodować izolację w środowisku.

norma.....

B) Dotyczy wszystkich obywateli, jest spisana i poparta sankcją państwa.

norma.....

C) Oparta na wyobrażeniu co dobre, a co złe, ma charakter grupowy, nie jest poparta sankcją państwa.

norma.....

Zadanie 13. (3 pkt)

Podaj trzy warunki ustrojowe istnienia społeczeństwa obywatelskiego.

- 1 .....
- 2 .....
- 3 .....

Zadanie 14. (4 pkt)

Podaj polskie pełne nazwy wymienionych organizacji międzynarodowych.

- A) OBWE – .....
- .....
- B) OJA – .....
- .....
- C) MFW – .....
- .....
- D) MOP – .....
- .....

Zadanie 15. (4 pkt)

Podaj trzy hasła (dopuszczalna wersja polska) symbolizujące próby reformowania systemu komunistycznego podjęte w polityce ZSRR w połowie lat osiemdziesiątych XX wieku oraz nazwisko sekretarza generalnego KC KPZR, który te reformy zainicjował.

Hasła:

- 1 .....
- 2 .....
- 3 .....

Nazwisko - .....

Zadanie 16. (8 pkt)

Informacja stała się towarem, a świat mediów uniezależnił się od świata realnego i zaczął żyć według własnych reguł (Ryszard Kapuściński).

Podaj cztery argumenty za i cztery argumenty przeciw tezie Ryszarda Kapuścińskiego.

argumenty za

1. ....
.....
2. ....
.....
3. ....
.....
4. ....
.....

argumenty przeciw

1. ....
.....
2. ....
.....
3. ....
.....
4. ....
.....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 17. (10 pkt)

Przeczytaj tekst i zdecyduj, które zdania zawierają fakty, a które opinie. Wpisz w tabeli odpowiednio opinia lub fakt

(uwaga: za zaznaczenie wszystkich jednakowych odpowiedzi, czyli tylko O lub tylko F otrzymasz 0 pkt)

1) W tym roku nie było przyjęć na aplikacje adwokackie i radcowskie. 2) Przyjęć nie było, bo Sejm pracuje opieszale i nie uchwalił na czas stosownych przepisów. 3) Podobno dlatego, że w parlamencie istnieje silne lobby prawnicze, które nie chce dopuścić do otwarcia tych zawodów. 4) Debata na temat zmian w ustawie trwa już ponad siedem miesięcy. 5) Tymczasem jest wyrok Trybunału Konstytucyjnego, w którym określono kryteria, jakie trzeba ustawowo zapisać, by przyjęcia do zawodów prawniczych były przejrzyste, wolne od podejrzeń o kumoterstwo czy nepotyzm. 6) Wysiłek legislacyjny nie byłby więc zbyt wielki. 7) Radykalnej zmiany wymaga jeden z przepisów ustawy lustracyjnej tak, by chronił on dobra osobiste lustrowanych. 8) Wyrok Trybunału Konstytucyjnego w tej sprawie wszedł w życie w marcu 2003 r., do dziś nie ma inicjatywy ustawodawczej i uchwalenia przepisu

w nowym brzmieniu. 9) W odczuciu społeczeństwa jakość stanowiącego prawa pogarsza się z roku na rok. 10) Istnieje przekonanie, że niespójny, chaotyczny system prawny staje się coraz większym problemem dla obywateli, gospodarki, dla sprawnego funkcjonowania państwa.

na podstawie: J. Paradowska, „Polityka”, nr 46, 2004.

Nr zdania	Fakt/Opinia
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	

Zadanie 18. (6 pkt)

Gazeta Wyborcza, 7 lipca 2004

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

A) Podaj po dwa kraje, które Polacy uznali za:

1. najbardziej przyjazne Polsce.
2. najbardziej niechętne Polsce.

B) Podaj po jednym argumentem, potwierdzającym wskazanie dla każdego z wymienionych przez siebie państw.

A)

1. ....
2. ....

B)

1. ....
2. ....

3. ....

.....

4. ....

.....

Zadanie 19. (7 pkt)**Przeczytaj zamieszczone materiały i wykonaj polecenia.**

Tekst nr 1.

Spośród wielu cech charakteryzujących fenomen nacjonalizmu, dwie są szczególnie odpychające i groźne. Pierwsza to butne i aroganckie przekonanie o własnej wyższości kulturowej tych, którzy głoszą swoją odmianę nacjonalizmu. Drugą zaś cechą jest odrębność i tożsamość danej wspólnoty określa się poprzez wrogą i zaślepioną opozycję wobec innych, najczęściej sąsiedzkich, wspólnot i społeczności. Wspólnoty owe nacjonałiści traktują jako największe zagrożenie dla własnych narodów i jako jedyne wyjście z tej sytuacji widzą fizyczne pokonanie wymyślonych wrogów. (...)

Wielu współczesnych myślicieli uważa nacjonalizm za główną, panującą ideologię współczesności, podkreślając jej niszczycielską agresywność.

Ryszard Kapuściński, Odczyt o współczesnych patologjach władzy,
wygłoszony na Kongresie Kultury Chrześcijańskiej w Lublinie „Gazeta
Wyborcza”, 18.09.2000 r.

A) Wymień trzy cechy, jakie przypisuje nacjonałiście autor.

1. ....

2. ....

3. ....

B) Opisz patriotyzm, korzystając ze sposobu, w jaki Ryszard Kapuściński podaje informacje na temat nacjonalizmu (uwzględnij cztery cechy).

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 20. (5 pkt)**Przeczytaj fragment Ustawy o kredycie konsumenckim z 3 sierpnia 2004 r. i wykonaj polecenia.**

art. 11.1. Konsument, (...) może, bez podania przyczyny, odstąpić od umowy o kredyt konsumencki w terminie 10 dni od zawarcia umowy. Jeżeli umowa o kredyt konsumencki nie zawierała informacji o uprawnieniu do odstąpienia od umowy, konsument może odstąpić od umowy w terminie 10 dni od dnia otrzymania informacji o prawie odstąpienia od umowy, nie później jednak niż w terminie 3 miesięcy od dnia zawarcia umowy.

2. Kredytodawca obowiązany jest przy zawarciu umowy wręczyć konsumentowi wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy, z oznaczeniem swojego imienia, nazwiska (nazwy) i adresu zamieszkania (siedziby).

3. Termin do odstąpienia od umowy jest zachowany, jeżeli konsument przed jego upływem złoży pod wskazanym przez kredytodawcę adresem oświadczenia o odstąpieniu od umowy (...).

A) Określ strony umowy o kredyt konsumencki.

.....

Przypadek I

W dniu 5 maja 2005 roku pomiędzy Panem Adamem Kowalskim, zamieszkałym w Warszawie, ul. Polna 333, a Bankiem ABE została zawarta umowa gotówkowego kredytu konsumenckiego nr 2556 na kwotę 1000 zł. Umowa zawierała informację o uprawnieniu do odstąpienia od umowy. Konsument otrzymał wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Następnego dnia Adam Kowalski postanowił zrezygnować z kredytu.

B) Wypełnij poniższy druk zgodnie z ustawą o kredycie konsumenckim (wykorzystaj dane z „Przypadku I”).

Wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy kredytu

.....
Imię i nazwisko Kredytobiorcy

.....
Miejscowość, data

.....
Adres Kredytobiorcy

ADRES DO DORECZENIA
Bank ABE
ul. Wesola 3
80-230 Warszawa

1. Oświadczam, że odstępuję od zawartej przeze mnie umowy kredytu gotówkowego nr.....
2. Oświadczam, że w związku z odstąpieniem od umowy zwróciłem Bankowi kwotę kredytu.....

.....
Podpis kredytobiorcy

Przypadek II

W dniu 5 maja 2005 roku pomiędzy Panem Adamem Kowalskim, zamieszkałym w Warszawie, ul. Polna 333, a Bankiem ABE została zawarta umowa gotówkowego kredytu

konsumenckiego nr 2556 na kwotę 1000 zł. Umowa nie zawierała informacji o uprawnieniu do odstąpienia od umowy. Konsument otrzymał wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy.

C) Do kiedy Adam Kowalski może odstąpić od umowy? Podaj datę. ....

D) Podkreśl właściwą odpowiedź.

Przepisy regulujące stosunki między bankiem a konsumentem należą do dziedziny prawa

- 1) administracyjnego.
- 2) cywilnego.
- 3) karnego.
- 4) konstytucyjnego.

Zadanie 21. (8 pkt)

Jednym ze zjawisk współczesnego świata jest globalizacja gospodarki. Jest to złożony, wielowymiarowy proces pogłębiania międzynarodowego podziału pracy, zwiększania obrotów handlu międzynarodowego, nasilenia przepływów kapitału, ludzi, technologii i towarów, przenikania się kultur i narastania zależności między krajami zapoczątkowany w latach 80. XX wieku. We współczesnym świecie ścierają się poglądy zwolenników i przeciwników globalizacji.

Przedstaw po dwa argumenty każdej ze stron, dotyczące:

A) globalizacji sfery społeczno-politycznej.

argumenty za:

1. ....
.....
2. ....
.....

argumenty przeciw:

1. ....
.....
2. ....
.....

B) globalizacji sfery gospodarczej.

argumenty za:

1. ....
.....
2. ....
.....

argumenty przeciw:

1. ....
.....

2. ....
.....

Zadanie 22. (10 pkt)

(...) Narody Zjednoczone mają bardzo mocny fundament – Kartę Narodów Zjednoczonych. Inicjatywa Nowego Aktu Politycznego dla Narodów Zjednoczonych, którą w imieniu Polski przedstawiłem przed dwoma laty na forum ONZ, nie zakłada rewizji tego dokumentu. (...) Celem tej inicjatywy jest podkreślenie wagi Karty przy jednoczesnym umiejscowieniu jej treści w zupełnie nowym międzynarodowym środowisku geopolitycznym. Dokument ten powinien określać, jak dostosować Narody Zjednoczone do walki z nowymi zagrożeniami światowego bezpieczeństwa, w szczególności z międzynarodowym terroryzmem i rozprzestrzenianiem broni masowego rażenia. Musi tworzyć narzędzia do zarządzania stosunkami politycznymi i gospodarczymi w dobie globalizacji. Wreszcie, co jest szczególnie ważne, stworzyć warunki do działania w obliczu szczególnie groźnego zjawiska, jakim są “słabe” lub “upadłe” państwa. Dzisiaj Narody Zjednoczone coraz częściej wykazują się bezsilnością wobec tych wyzwań.

W.Cimoszewicz, *Zgrana Karta Narodów Zjednoczonych?* „Wprost”, nr 1138, 2004 r.

A) Napisz, jakie nowe obszary działań ONZ wymienia autor tekstu?

.....
.....
.....
.....
.....

B) Uzupełnij schemat (zamieszczony na następnej stronie), wpisując w odpowiednie miejsca na schemacie numery instytucji i organów Organizacji Narodów Zjednoczonych.

1. Rada Bezpieczeństwa, 2. Rada Gospodarcza i Społeczna, 3. Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości, 4. Sekretariat, 5. Sekretarz Generalny, 6. Zgromadzenie Ogólne, 7. FAO, 8. UNICEF, 9. UNESCO, 10. UNHCR.

BRUDNOPIS